

**«ЖИТИМУТЬ НАЦІЇ, МОВОЮ ЯКИХ ГОВОРИТИМУТЬ
КОМП'ЮТЕРИ»****Рецензія на монографію:****PRZEMYSŁAW JÓŹWIKIEWICZ.****«LINGUA UCRAINA AD RES INFORMATICAS PERTINENS.****STUDIUM NAD UKRAIŃSKIM SŁOWNICTWEM INFORMATYCZNYM»****(Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2013. – 276 s.)**

© Процик І. Р., 2016

У назві рецензії на монографію про комп'ютерну термінологію польського колеги Пшемислава Юзьвікевіча використано мотто першого в незалежній Україні наукового термінологічного форуму, що відбувся 22–25 вересня 1992 р. у Львівській політехніці. Ці слова належать світлій пам'яті професорові Володимирові Перхачу, одному з ініціаторів створення Технічного комітету стандартизації науково-технічної термінології – інституції, яка майже чверть століття опрацьовує та експертує термінологічні стандарти, регулярно зорганізовує і провадить термінологічні конференції та семінари, під час яких мають змогу поділитися своїми науковими здобутками та новими ідеями науковці з України та з-за кордону. Наважуся припустити, що саме участь в одному із семінарів ТК СНТТ, присвяченому обговоренню проекту Англійсько-українського глосарію виробів *Microsoft*, надихнула Пшемислава Юзьвікевіча сконцентрувати свої наукові інтереси саме на комп'ютерній лексиці, хоч, варто зазначити, що термінологія інформатики була серед сталих зацікавлень ад'юнкта закладу україністики Інституту слов'янської філології Wrocławського університету впродовж останніх п'ятнадцяти років.

Надзвичайно актуальну монографію, яка побачила світ наприкінці 2013 року, присвячено описові української комп'ютерної лексики: офіційної – зафіксованої у словниках, монографіях та посібниках, у програмному забезпеченні, та неофіційної, некодифікованої, яка функціонує в мережі інтернет, у соціолекті комп'ютерників та гакерів. Джерелами фактичного матеріалу в «Студіях про українську комп'ютерну лексику» були: 1) файли допомоги та інтерфейси комп'ютерних програм, 2) наукові праці, у яких ужито лексику інформатики – насамперед фахова література й термінологічні словники, 3) вебсторінки, присвячені різним комп'ютерним проблемам. Мета дослідження – комплексне й багатоаспектне аналізування української комп'ютерної лексики та виявлення її особливостей. У монографії застосовано описово-аналітичний та порівняльний методи, з використанням елементів контекстуального та семантичного аналізу. Як зазначає автор, «Українська комп'ютерна лексика – явище специфічне, ... адже вона є однією з найдинамічніших за рівнем розвитку верств української лексики». Потребу дослідження комп'ютерної лексики Пшемислав Юзьвікевіч мотивує постійним збільшенням кількості нових понять зі сфери ІТ, які потребують адекватного номінування, активним проникненням лексики інформатики в різні терміносистеми та недостатністю опису в лінгвістичній науці української комп'ютерної лексики. Рецензована праця про лексичний склад відносно молодій науці – інформатики, що безпосередньо пов'язана зі становленням інформаційного суспільства, – має три розділи.

У першому з них розкрито роль позамовних чинників, які мали вирішальний вплив на становлення та функціонування української комп'ютерної лексики, зокрема описано ситуацію з рівнем поширення інформаційних технологій в Україні за роки незалежності, представлено стан сучасних досліджень української термінології інформатики, а також розкрито наслідки прийняття законодавчих актів, впливи глобалізаційних процесів та мовної моди на розвиток термінологічної лексики інформатики в Україні на зламі ХХ–ХХІ століть.

Другий розділ репрезентує українську комп'ютерну термінологію з погляду походження (описано національні лексичні ресурси та зааналізовано лексичні запозичення, кальки, інтернаціоналізми в скла-

ді терміносистеми інформатики), сучасного її стану (детально розглянуто лексику програмного забезпечення виробів Майкрософт, а також інших фірм-продуцентів програмного забезпечення, продемонстровано вплив інтернету на розвиток термінології інформатики, розкрито особливості українського соціолекту комп'ютерників) та окреслено перспективи її розвитку в майбутньому.

У третьому розділі здійснено ґрунтовний лінгвістичний аналіз офіційної та неофіційної української термінології інформатики, зокрема запропоновано морфологічну, семантичну та словотвірну характеристику комп'ютерних термінів. Слушно зазначено, що в терміносистемі інформатики домінують іменники та атрибутивні дво- і трикомпонентні терміносполуки. Виокремлено 12 тематичних груп комп'ютерної лексики: 1) назви видів комп'ютерів, 2) назви основних елементів комп'ютера, 3) назви периферійних пристроїв, 4) назви комп'ютерних аксесуарів, 5) назви програмного забезпечення, 6) назви функцій та елементів програмних інтерфейсів, 7) назви елементів, що мають вплив на функціонування комп'ютера, програмного забезпечення, 8) назви, пов'язані з працею користувача в інтернеті, а також із функціонуванням інтернету, 9) назви дій, пов'язаних із обслуговуванням програм, браузерів, вебсторінок, клієнтів, 10) назви осіб, пов'язаних із обслуговуванням програм та комп'ютерів, 11) назви, пов'язані з інтернеткомунікацією, 12) назви, що стосуються вебсторінок, їхніх компонентів, браузерів. Особливо детальним є підрозділ, присвячений термінам-дериватам у складі термінології інформатики, де описано деривати-іменники, прикметники, дієслова та прислівники; окреме місце, цілком логічно, відведено семантичній деривації.

До монографії у вигляді спроби долучено фрагмент авторського українсько-польського та польсько-українського словника з інформатики, де подано дві – українську та польську – найпростіші мікроструктурою (*нуб*, -а *m pub*, *powicjusz*, *niedoświadczony użytkownik* та *zapisz jako k.* зберегти як) та дві розширені словникові статті (*radiator* та *blog*) з термінами інформатики, у яких представлено словотвірне гніздо відповідних лексем, а також контекстні вживання заголовного слова.

Ґрунтовні висновки переконують, що дослідження комп'ютерної лексики української мови було однією із найнагальніших потреб сучасної славістики, яку автор монографії «*Lingua Ucraina ad res informaticas pertinens. Studium nad ukraińskim słownictwem informatycznym*» успішно зреалізував.

Рецензована монографія Пшемислава Юзьвікевіча не лише заповнює лакуну в дослідженні комп'ютерної лексики, а й є поштовхом до контрастивних студій української, польської та англійської лексики зі сфери інформатики, створення дво- (українсько-польського та польсько-українського) та багатомовних словників комп'ютерної лексики.